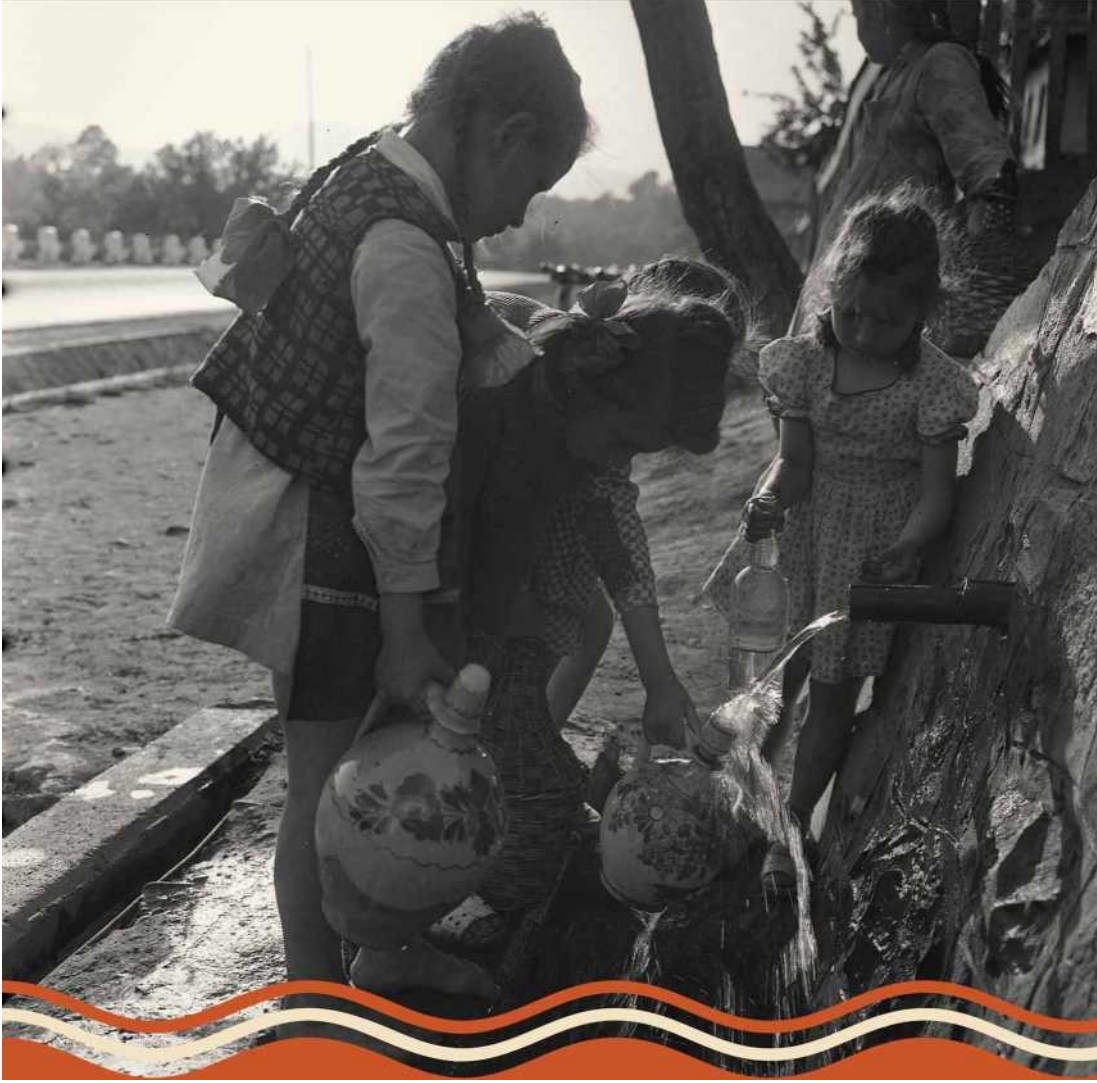

Mocsary-Zepeczarjer Valeria

Ape de vin
și băi
Ținutul Secuiesc

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Mocsary-Zepeczaner Valerio

Ape de vin
și băi în Székelyföldò

Muzeul H aa *i*
iWiRezsó *v*

Editura Haaz Rezso • Székelyudvarhely • 2024

https://biblioteca-digitala.ro

Pe copertă: Jozsef Marx: Sursa de corindon, 1967

Text de: Mocsary-Zepeczaner Valeria
Corector profesionist: Roth Andras Lajos
Corector: Tofalvi Eniko
Materiale: Muzeul Haaz Rezsö, Muzeul Județean Mureș, Muzeul Național Secuiesc

Prepress: IDEA PLUS, Cluj-Napoca
Design grafic, design coperta: Szentes Zagon
Editor tehnic: Botond Fazakas

Lucrări de imprimare: Magic Print, Onyest

Publicarea a fost posibilă cu sprijinul financiar al Primăriei Secuiești-Udvarhely.

Haâz Rezsö ö Muzeum
SZEKELYUDVARHELY

SZEKELYUDVARHELY
MEGYEI JOGÜ VÄROS

Editor responsabil: Zoltan Miklbs
© Mocsary-Zepeczaner Valeria, Muzeul Haaz Rezso, Muzeul Județean Mureș, Muzeul Național Secuiesc

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de reproducere, reprezentare publică și traducere, inclusiv pentru capitole individuale.

Descriere CIP a Bibliotecii Naționale a României MOCSÂRY-ZEPECZANER, VALERIA
Izvoare de vin și băi în Szekelyfold / Mocsary-Zepeczaner
Valeria. - Odorheiu Secuiesc : Editura Haaz Rezso, 2024
Conține bibliografie
ISBN 978-606-8445-33-5

615

https://biblioteca-digitala.ro

Țara apelor de vin

„Ploaia benefică care cade din norii cerului peste pământul binecuvântat al secuilor, pe lângă faptul că hrănește culturile de struguri și vegetația luxuriantă care acoperă pământul, dizolvă gaze și componente minerale în pântecele pământului, iar toate acestea produc apă prețioasă, răcoritoare sau vindecătoare. Pe marginile drumurilor, în șanțuri, pe versanții munților, în desișurile pădurilor și chiar pe urmele sapei, izvoare miraculoase izvoare de apă izvorăsc din pământul secuilor. Multe dintre aceste izvoare sunt uimitoare prin bogăția compoziției lor și frumusețea aspectului lor." (Hankó Vilmos: Székelyfáld. Budapesta, 1896.)

Kászonújfalu, Sóskút-fürdó (HRM)

Székelyföld este adesea numit „Țara Apelor de Vin". Dar ce este apa de vin? Cum este creat și de ce se numește așa? De ce este util pentru corpul nostru?

Înainte de a primi răspunsuri la aceste întrebări, merită să facem o scurtă digresiune în lumea apei. În timp ce o mare parte a Pământului nostru se confruntă deja cu deficitul de apă sau se va confrunta în viitor, Bazinul Carpatic și Munții Secuiești din cadrul acestuia sunt foarte bogate în apă. Cu toate acestea, cea mai mare parte a apei găsite în Bazinul Carpatic nu este doar „apă", ci apă minerală bogată în minerale și sulfiți, care are un efect benefic asupra organismului. O parte semnificativă a apelor care ies la suprafață pe teritoriul Ungariei de astăzi sunt ape termale calde, iar în jurul lor s-a dezvoltat o industrie turistică bine organizată. O mare parte din apele minerale găsite în Munții Secuiești ies la suprafață într-o formă rece sau foarte rece.

https://biblioteca-digitala.ro

Apele minerale sunt orice apă care iese din pământ și are un conținut ridicat de minerale dizolvate. Apele minerale sunt lichide cu o compoziție complexă; pe lângă moleculele de apă, acestea conțin și substanțe anorganice dizolvate, molecule organice și gazoase, microorganisme și particule organice și anorganice microscopice. O mare parte din elementele chimice ale Pământului sunt prezente în diverse ape minerale, iar cele găsite în cantități mai mari includ bicarbonat ($HCO3^-$), clorură (Cl^-), sulfat ($SO42^-$), iod (I^-), brom (Br^-), fluor (Fl^-), sodiu (Na^+), potasiu (K^+), calciu ($Ca2^+$), magneziu ($Mg2^+$), fier ($Fe2^+$; $Fe3^+$), litiu (Li^+) și aluminiu ($Al3^+$). În special în zonele vulcanice, dioxidul de carbon ($CO2$) poate fi găsit și dizolvat în apele minerale, formând o parte a acidului carbonic. În limbajul comun din Ținutul Secuiesc, toate apele minerale se numesc ape de vin, dar nu toate apele minerale sunt ape de vin. În mod tradițional, apele de vin au un gust acru,

Harghitafürdő, 1940 (MMM)

https://biblioteca-digitala.ro

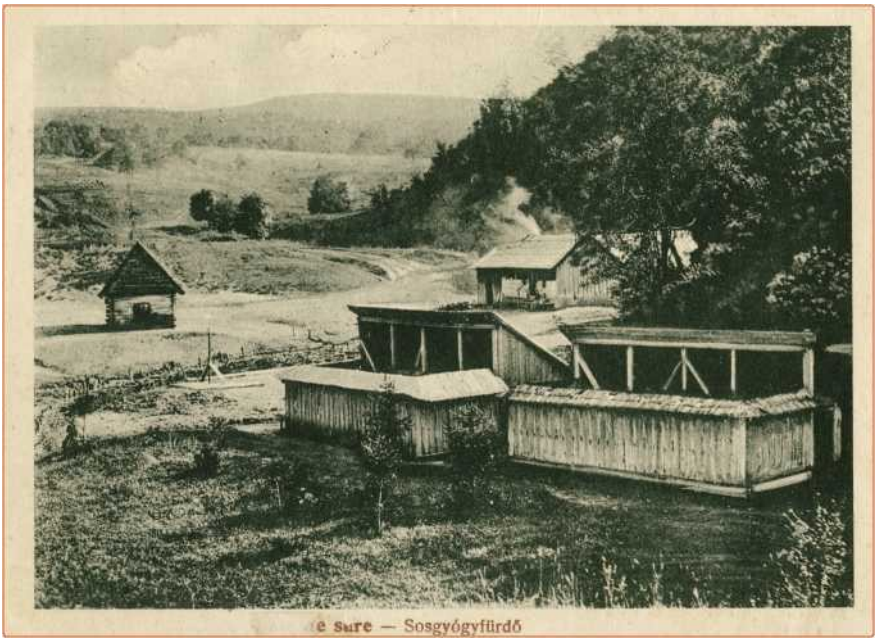

Baia cu sare, Székelykeresztúr, începutul secolului al XX-lea (MMM)

Se numește apa izvoarelor feruginoase, carbogazoase, dar apa urât mirositoare care conține sulf, apă sărată și apa sejkés pot fi clasificate într-o categorie separată, care este o denumire folosită pentru apele albicioase, tulburi, sulfuroase-lăptoase, dar apele alcoolice cu carbonatare mai scăzută sunt numite și sejkés.

Efectele benefice ale apelor cu vin sunt cunoscute localnicilor de foarte mult timp și erau folosite în mod regulat în scopuri vindecătoare în timpul fortului. Apele cu vin erau folosite atât ca baie medicinală, cât și pentru cure potabile. În timpul băii, unele dintre componentele apei medicinale intră în fluxul sanguin prin piele, astfel încât își pot exercita efectele în toate părțile corpului. În timpul unei cure potabile, mineralele dizolvate au un efect pozitiv asupra funcționării sistemului stomacal și intestinal, a echilibrului de sare și apă al organismului și a organelor excretoare.

https://biblioteca-digitala.ro

compoziției lor , apele merișoare din regiune pot fi împărțite în opt mari grupe:

1. **Ape carbogazoase:** Apa carbogazoasă este un ingredient comun în apele de vin din Székelyföld. Absorbită prin piele, aceasta dilată capilarele din piele, crescând alimentarea cu sânge a pielii. Ritmul cardiac și tensiunea arterială scad, iar capacitatea portantă a inimii se îmbunătățește. În timpul unui regim de consum, stimulează secreția de suc gastric.
2. **Ape acide pământoase-calcaroase:** promovează producerea de acid gastric. Acestea oferă ajutor în cazul afecțiunilor catarale ale sistemului gastrointestinal și ale tractului urinar.
3. **Ape sulfuroase:** utilizate în principal extern. Au efect vasodilatator și sunt benefice și pentru afecțiunile musculo-scheletice.
4. **Ape alcaline bogate în bicarbonat:** neutralizează acidul gastric, reduc nivelul zahărului din sânge. Acestea ajută la restabilirea echilibrului sărurilor minerale în caz de efort fizic.
5. **Ape fierbinți:** ajută în tratamentul complementar al anemiei cauzate de deficitul de fier.
6. **Ape sulfatate:** au un efect benefic asupra funcției intestinale și, împreună cu bicarbonatul, stimulează producerea și excreția bilei.
7. **Apă care conține sare de masă (NaCl):** stimulează motilitatea intestinală, excreția intestinală de apă și electroliți și secreția de bilă.
8. **Ape radioactive:** credința populară atribuie radioactivității un efect de întinerire. Sunt folosite și sub formă de băi și cure potabile, au efect analgezic și influențează funcționarea glandelor endocrine și a metabolismului.

Bálványosfürd0, Transilvania forrás

https://biblioteca-digitala.ro

Sovata, Roșu-t0

Oamenii care locuiesc în apropierea izvoarelor de vin au exploatat de mult timp efectele speciale ale acestor ape medicinale, dar abia la începutul secolului al XIX-lea au apărut tratamente organizate și bazate pe metode medicale de îmbăiere și băutură.

Istoria mersului la baie

Teritoriul fostei monarhii austro-ungare avea toate condițiile pentru dezvoltarea unei bogate culturi balneare. Pe lângă nenumăratele izvoare de apă minerală care țâșneau din pământ datorită erupțiilor vulcanice, clima temperată, relieful divers și mediul natural frumos erau toate necesare pentru apariția fenomenului unic pe care îl numim viață balneară.

Multe dintre izvoarele calde și reci și apele minerale vindecătoare abundente în Ținutul Secuiesc erau deja cunoscute în timpul Imperiului Roman. Mai târziu, în perioada a XVII-a și la începutul perioadei moderne, băi mici numite „băi țărănești" erau folosite în principal de mediul imediat (de obicei, mici bazine săpate în pământ,

https://biblioteca-digitala.ro

cu pereți întăriți/căptușiți cu lemn sau răchită).

Kászonújfalu, stațiune balneară Sôskùt

În general, nu știm exact când un anumit izvor sau loc cu apă de vin a început să fie folosit de locuitorii zonei pentru vindecare.

Rădăcinile culturii balneare caracteristice, monarhice, pot fi găsite în ultima treime a secolului al XVIII-lea. Analiza științifică a apelor minerale și demonstrarea efectelor lor vindecătoare au început în timpul domniei Mariei Tereza (a domnit între 1740 și 1780). În 1763, ea a ordonat ca medicii din comitate și orașe să compileze și să analizeze apele medicinale din zonele lor de operare. Acest lucru a condus la primul ghid imperial al balneilor, *Gesundbrunnen der österreichischen Monarchie, în 1777,* care a fost compilat de medicul și profesorul vienez Heinrich Johann Nepomuk von Crantz.

Iosif al II-lea (domnie 1780-1790) a ridicat problema apelor medicinale, a băilor și a comerțului cu ape minerale la nivel de stat, reglementându-le prin decrete. Împăratul Francisc (domnie 1792-1835) a susținut îmbutelierea apelor minerale și construirea de băi în Imperiul Habsburgic, iar în timpul domniei sale, băile au început să se dezvolte. Unele băi au devenit mai populare dacă le vizitau monarhul sau membrii familiei regale. Împăratul Francisc

https://biblioteca-digitala.ro

Tusnädfürdö, Strada Principală, începutul secolului al XX-lea (MMM)

https://biblioteca-digitala.ro

Băile Tușnad, Balneu, 1911 (MMM)

Printre frații săi, arhiducele Ioan a petrecut mult timp la locuri de îmbăiere, vizitând mai multe băi mai puțin cunoscute, iar datorită palatinului Iosif, numărul vizitatorilor băilor maghiare a crescut.

Pentru a exploata eficient resursele naturale ale regiunii, cultul naturii din timpul Iluminismului și Romantismului, dezvoltarea medicinei și chimiei moderne au fost necesare, iar descoperirea științifică a apelor medicinale a fost un rezultat al acestora. Apele, care fuseseră folosite timp de secole într-un mod tradițional și experimental, au început să fie utilizate științific și ca remediu. Este important de menționat numele sculptorului austriac Vincenz Prießnitz (1799-1851) și ale preotului catolic german Sebastian Kneipp (1821-1897) la începutul terapiei balneare. Prießnitz a început să utilizeze tratamentul cu apă rece în stațiunea balneară Gräfenberg, pe care a fondat-o în 1826, ceea ce a determinat terapia balneară până la începutul secolului. Kneipp a dezvoltat hidroterapia bazată pe utilizarea alternativă a apei reci și calde, pe care a suplimentat-o ulterior cu o cură dietetică.

Pe lângă importanța petrecerii timpului în natură și a dezvoltării științifice, o schimbare a stilului de viață a fost necesară și pentru dezvoltarea vieții de scăldat.

https://biblioteca-digitala.ro

Homoródfürdó, restaurantul Rákossy, începutul anilor 1940 (MMM)

Civilizația a adus cu sine o separare clară între timpul de muncă și timpul liber, precum și nevoia de relaxare și vacanță după o muncă grea.

Sezonul de îmbăiere dura de obicei din mai până în septembrie, iar scăldătorii se mutau în locul de îmbăiere ales pentru câteva săptămâni, adesea cu întreaga familie. Unii doreau să se recupereze, alții căutau relaxare sau ambele. Fiecare baie avea un medic care prescria cura de aer pentru băut, îmbăiere și locuri de altitudine mare, care trebuia urmată pe durata șederii lor acolo.

La stațiunile balneare, ziua oaspetelui începea cu regimul de băut, dis-de-dimineață. Apa medicinală trebuia consumată pe stomacul gol, de preferință doi până la opt decilitri, uneori amestecată cu lapte de capră, bivoliță sau vacă, conform instrucțiunilor medicului. Aceasta se sorbia pe îndelete, în timp ce se mergea. Plimbarea era importantă, iar medicii balneari verificau în timpul regimului de băut dacă oaspeții îl respectau corespunzător sau nu.

Cura de baie avea loc de obicei dimineața. În timpul curei, oaspetele era tratat într-o cameră amenajată în acest scop, într-o cadă, dar aceasta includea și o baie cu oglinzi (piscină). Orele zilnice de funcționare ale piscinelor și căzilor variază în funcție de stațiune.

https://biblioteca-digitala.ro

MálnásfürdS „Herculesfürdó“

s-a schimbat, la fel ca și segregarea de gen a celor care se îmbăiau. În multe locuri, femeile și bărbații puteau face baie la ore diferite.

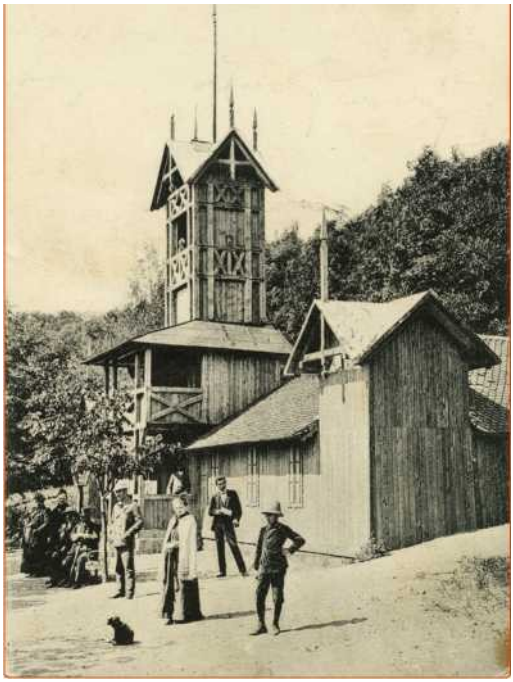

Málnásfürdó, 20. század eleje (MMM)

În stațiunile de mare altitudine și de pe litoral, terapia cu aer a devenit mai frecventă, deoarece era folosită pentru prevenirea și vindecarea pneumoniei. Pe lângă plimbări și stat la aer curat, se foloseau și corturi cu aer. Acestea erau mici căsuțe din lemn cu un zăbrele de lemn pe o parte. Pacientul dormea aici, acoperit în pături, la aer curat.

În stațiunile balneare, o nutriție adecvată făcea de obicei parte din tratament. Dieta era stabilită de medicii spa, adesea adaptată individual, combinată cu un regim de consum de alcool. Ideea era întotdeauna moderația, mai ales dacă oaspetele urma și un regim de consum de alcool. Printre oaspeți, existau cei care doreau să slăbească, alții care doreau să se îngrașe, iar medicul spa prescria o dietă în consecință, dar existau și alimente care, în general, trebuiau evitate sau recomandate. Pe lângă serviciul „à la carte", sistemul de pensiuni s-a generalizat până la sfârșitul secolului al XIX-lea, ceea ce a făcut mesele mai ieftine.

Odată cu dezvoltarea balneologiei - ramura științei care se ocupă cu descrierea și clasificarea apelor medicinale și minerale, efectele acestora asupra organismului uman și utilizarea lor în scopuri medicinale - poziția de medic balnear a câștigat o recunoaștere tot mai mare. Acesta a fost un proces lung și, în multe locuri

https://biblioteca-digitala.ro

Chiar și în cea mai mare parte a secolului al XIX-lea, această funcție a fost deținută de băieți, felseri, maeștri de băi sau medici generaliști fără calificări de specialitate, care își deschideau propriile cabinete după încheierea sezonului de băi. Astfel, medicii de băi nu au fost respectați mult timp. Situația s-a îmbunătățit până la sfârșitul secolului. Cunoștințele profesionale au crescut, iar manualele de balneologie au fost publicate. În 1882, a fost format un comitet balneologic, care în 1891 a dat naștere Asociației Balneologice a Țărilor Sfintei Coroane Maghiare. În stațiunile balneare mai mari, mai mulți medici lucrau deja profesional, îndeplinind atribuțiile medicilor de băi pe tot parcursul anului.

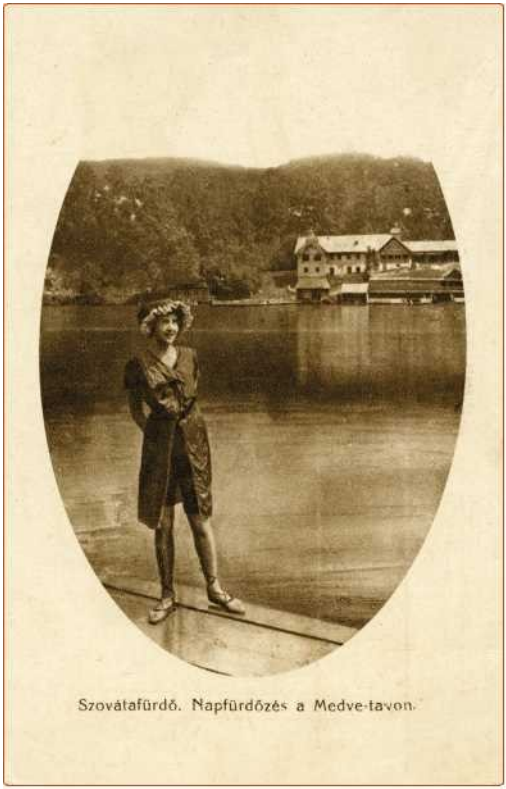

Szováta, Medve-tó, 1917 (MMM)

Cura nu ocupa întreaga zi a oaspetelui băii, operatorul băii trebuia să se ocupe de activități de agrement adecvate. Fanfara cânta în timpul curei de dimineață, când, în timp ce oaspeții sorbeau cantitatea prescrisă de apă medicinală, mergând încet. În timpul sezonului, băile erau vizitate de companii teatrale ambulante, iar în locurile mai mari putea funcționa și un teatru permanent. Se organizau baluri și excursii, exista posibilitatea de a vâna sau pescui. Până la sfârșitul secolului al XIX-lea, tenisul devenise o modalitate la modă de a petrece timpul, așa că în băile secuiești mai mari au fost construite terenuri de tenis. Hotelul sau hanul aveau o sală de fitness, un spațiu comunitar unde oaspeții puteau citi, discuta și juca cărți.

În Transilvania, și în Secuiești, cultura băilor s-a dezvoltat, dar, în ciuda calităților excelente ale regiunii, aceasta a rămas semnificativ în urma băilor din vestul Monarhiei, iar majoritatea apelor medicinale erau cunoscute doar local până la începutul secolului al XIX-lea, funcționând ca băi țărănești. Din cauza infrastructurii precare, băile din Secuiești erau mai greu accesibile, nu erau dezvoltate în mod

https://biblioteca-digitala.ro

adecvat și, prin urmare, rămâneau în urmă și în ceea ce privește confortul. Toate acestea au fost însoțite de un număr mai mic de vizitatori. Dintre numeroasele locuri cu apă minerală din Secuiești, patru locuri de îmbăiere au fost dezvoltate mai semnificativ de la începutul secolului al XIX-lea: Borszék, Tusnádfürdô, Elôpatak și, la cumpăna dintre secolele XIX și XX, Szováta. După construirea liniilor de cale ferată, trenul a adus oaspeți de departe, dar mulți oaspeți mai înstăriți din Secuiești au preferat să călătorească în orașe balneare mai îndepărtate, mai mari.

https://biblioteca-digitala.ro

Stațiuni balneare mai mari din Ținutul Secuiesc

Elopati

Stațiunea balneară se află în Erdóvidék, în județul Covasna de astăzi. Datorită apei extrem de bogate din Vas, aceasta era deja remarcată în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, iar familiile nobile din zonă și-au construit vile lângă fântânile de vin. Dezvoltarea sa a început însă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, iar în perioada sa de glorie, stațiunea balneară Elópatak a fost una dintre cele mai vizitate din Ținutul Secuiesc. Avea atât bazine cu apă rece, cât și caldă, dar accentul principal era pus pe cura de băut. Până la sfârșitul secolului al XIX-lea, stațiunea Elópatak era cea mai ușor accesibilă dintre băile mai mari din Ținutul Secuiesc și se afla la o oră de mers cu mașina de gara din Földvár.

Gyulai Ferencz, fényképész kiadása, Sepsiszentgyörgy. Utánzás tilos. 1907.
Előpatak.
Gidofalvi-villa, Goldstein József-villa és részlet a sétatérből.

Elópatak, 1907 (MMM)

Băile reci interioare și exterioare aveau secțiuni separate pentru bărbați și femei. Fântâna Anna sau Fokouta și izvorul József foherceg erau folosite în principal pentru îmbăiere, iar apa din fântâna Anna era, de asemenea, îmbuteliată. Apa era scoasă

https://biblioteca-digitala.ro

din fântână cu ulcioare și turnată în paharele oaspeților. Apa din izvorul Diana era alimentată cu băile calde, care la începutul anilor 1900 avea 14 cabine cu căzi din lemn, ciment și porțelan. La băi nu exista un hotel administrat de administrație, dar oaspeții puteau alege dintre mai multe cazări private. Puteau lua masa în două locuri, în han și în bucătăria medicală, unde se găteau preparate dietetice pentru pacienții cu afecțiuni stomacale, intestinale și hepatice.

„Mergând spre capătul complexului balnear, am văzut clădirea principală mare a băilor termale Contele Nemes-fele, sala medicală, alături de ea izvorul Jbzsef, reședința administratorului și a medicului balnear, institutul de gimnastică medicală, bucătăria medicală, hanul mare, pe cealaltă parte a pârâului un șir întreg de case private frumoase și hoteluri construite în direcții diferite, centrul de tratament cu apă minerală, promenada acoperită pentru 600 de oaspeți, sala medicală de lângă ea, faimosul izvor Fokut, oficiul poștal și telegrafic, casa mare Bogdăn, casa elvețiană, casele frumoase de pe partea secuiască Beldy."

Elopatak, Fokut, 1905 (MMM)

https://biblioteca-digitala.ro

Elópatak, baie Lobogó, 1908 (HRM)

„În casele și vilele, care sunt administrate în prezent de administrația băilor, sunt disponibile camere foarte frumoase și bine mobilate, de la 1 la 6 mii." (Transilvania, 1902, anul XI, numerele 1-12)

După cel de-al Doilea Război Mondial, Elópatak a cunoscut și el un declin. În prezent, stațiunea balneară a fost renovată în cadrul proiectului Borvizek útja, dar infrastructura satului nu este potrivită pentru a deservi un număr mare de comunități balneare.

Scaun de vin

Borszékfürdó este situat într-o frumoasă vale înconjurată de păduri de pini, în partea de nord a județului Gyor, acum parte a județului Harghita. Împrejurimile sale, împreună cu izvorul Szamos, îl fac un loc ideal pentru îmbăiere.

Datorită amplasării sale, Elzart era greu accesibil. Până în 1909, când se putea ajunge la această stațiune balneară și cu trenul, cea mai apropiată gară era în Piatra Neamț, în Moldova, la 85 km de Borszek. Gara din Saszrégen se află la 95 km, în timp ce cea din Brașov este la 189 km.

https://biblioteca-digitala.ro

Borsék, 1930 (MMM)

se află lângă spa. De la gara feroviară, o diligență mai luxoasă îi așteaptă pe oaspeți.

Îmbutelierea apei minerale în Borszék datează de mai bine de două sute de ani, iar până în ziua de azi această apă este cea mai mare cantitate îmbuteliată în Székelyfold. Cetățenii vienezi Valentin Günther și Anton Zimmethausen au decis să înceapă comerțul cu apă și în 1804 au închiriat zona Borszék de la familiile Ditró și Szarhegy Kozbirtokossag. Au construit o fabrică de sticlă, iar în 1806 produceau deja sticle de apă minerală la fața locului. Știm de la Dr. Janos Szilvassy, medicul balnear din Borszék, că în 1889 au fost îmbuteliate un total de 3.161.916 sticle de apă minerală. În epoca „oamenilor apei minerale", două milioane de sticle au fost expediate în toată Transilvania, restul fiind exportate din Peninsula Balcanică în America de Nord.

Complexul balnear era format din Borszék-ul de Jos și Borszék-ul de Sus. Acesta din urmă era complexul balnear propriu-zis, în timp ce Borszék-ul de Jos găzduia Úveggary-ul, fabrica de cereale și gaterul, cariera de calcar, precum și birourile și locuințele muncitorilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Condițiile de locuit ale stațiunii balneare de la începutul secolului al XIX-lea și al XX-lea corespundeau nevoilor și bugetului clasei de mijloc. În 1894, existau 40 de case de vară cu 500 de camere. Oaspeții care nu își aduceau propria gospodărie la stațiune puteau alege dintre mai multe hanuri. La acea vreme, se foloseau șapte izvoare termale, dintre care cele mai importante erau Fökut și Kossuth-kut. Patru izvoare reci, carbogazoase, erau folosite ca bazine reflectorizante, acestea fiind Ö-Säros, Uj-Säros, Lázär și Lobogd. „*Mai precis, izvoarele de apă potabilă în sine sunt proiectate ca băi cu oglinzi, astfel încât persoana care face baie se îmbăiază în izvorul proaspăt care clocotește, țâșnind cu mare forță, bulele de acid carbonic de mărimea pumnului mențin masa de apă în clocot constant, ca într-o bulă - de unde și numele lor" (Erdely 1894, III. vol. 6.)* În plus, Borszek avea și o baie caldă. Lujza Blaha, „fermecătoarea națiunii", a petrecut aici câteva săptămâni în 1882, iar la sfârșitul vacanței a organizat un concert pentru oaspeții băii. Actrița Mari Jászai a vizitat și ea băile de mai multe ori.

Cealaltă lume - Și aici, *Borszek, Fökut, a provocat pagube mari între 1947 și 1965 (MMM)*

https://biblioteca-digitala.ro

. În timpul socialismului, stațiunea balneară a fost naționalizată și, în ciuda deteriorării continue, a existat un flux turistic datorită activităților de recreere reglementate, dar după 1989 complexul balnear a încetat să funcționeze. Începând cu anii 2000, tot mai multe părți ale orașului balnear au fost renovate.

https://biblioteca-digitala.ro

Borszék, îmbutelierea apei minerale, 1963 (HRM)

https://biblioteca-digitala.ro

Băile Tușnad, 1922 (MMM)

Cadă de duș

Băile Tușnad se află între munți înalți, într-o vale a râului Suk, în vârful sudic al Munților Ciuc, în județul Harghita de astăzi. Datorită amplasării sale protejate, înconjurată de păduri de pini, este un mediu ideal pentru cei care doresc să se relaxeze și să se vindece.

Apa sa acră este cunoscută încă din trecut - zona era probabil numită Beszédesmező de către localnici datorită numeroaselor izvoare spumante - dar dezvoltarea sa ca stațiune balneară a început în anii 1840, când o societate pe acțiuni înființată în acest scop a achiziționat drepturile de uzufruct asupra zonei.

În 1897, a fost construită linia de cale ferată Sepsziszentgyörgy - Csíkszereda, Tusnádfürdő devenind singura stațiune balneară din Székelyfold cu gară. Anterior, stațiunea balneară putea fi accesată cu trăsura închiriată de la cele mai apropiate gări, Sepsiszentgyörgy sau Ágostonfalva.

https://biblioteca-digitala.ro

Băile Tușnad, Spa, sfârșitul secolului al XIX-lea (MMM)

Pe lângă numeroasele izvoare de vin, era vizitată și pentru mofetele sale. În pădurile din jurul stațiunii balneare Tusnád au fost create trasee de mers pe jos, iar împrejurimile sale sunt bogate în locuri pentru drumeții.

„*Centrul complexului balnear este lunga promenadă acoperită. De aceasta este conectată spațioasa cameră medicală, cu salon, săli de lectură și sufragerie. În fața acesteia se află, pe un deal, baia mare și ornamentată, construită în 1889, cu patru căzi mari cu oglinzi, patru căzi reci de salon, paisprezece căzi frumoase de porțelan, dușuri bune și o sală de masaj bine echipată.*" *(Fôvârosi Lapok, 17.07.1892, nr. 197)*

Similar altor stațiuni balneare importante, Tușnadul a fost vizitat în anii socialismului, dar apoi a intrat în declin treptat. Dezvoltarea balneară care a început în anii 2000 a adus un nou boom, iar Tușnadul a redevenit o stațiune balneară de interes național.

https://biblioteca-digitala.ro

Băile Tușnad, 1963 (HRM)

https://biblioteca-digitala.ro

Sovata

Primele menţiuni scrise despre lacurile sărate de la Szováta, situate în actualul judeţ Mureş, lângă graniţa de est a fostei regiuni Mureş, datează din secolul al XVIII-lea, dar apa sărată era folosită pentru proprietăţile sale medicinale chiar mai devreme. Dizolvarea sării în sol, facilitată în mare măsură de pâraiele din zonă, creează depresiuni în care apa sărată fierbe, generând lacuri.

Prima baie organizată din Sovata a fost construită în a doua jumătate a secolului al XIX-lea de către József Veress sub numele de Géra-fürdő, care avea o baie cu oglinzi şi căzi de baie. Lângă baie au fost construite clădiri rezidenţiale, împreună cu un restaurant şi o sală de dans. Din Géra-fürdő s-a dezvoltat Alsó-telep. Veress a construit cabine de baie pe malurile celui mai vechi lac din Sovata, Lacul Negru. Până la sfârşitul secolului, aici au fost construite şi vile cu baie, iar primele hoteluri din Sovata au apărut.

Város sósfő a tiszta sóhegyekkel.
Weinrich S. felvétele udv. fényképész M. Vásárhely főtér 25.
Üdvözlet Szováta sósgyógy fürdőről.

Sovata, Lacul Vorós, 1903 (MMM)

https://biblioteca-digitala.ro

Sovata, Lacul Negru, 1906 (MMM)

Cel mai faimos lac din Szováta, Medve-tó, s-a format între 1875 și 1879. Pârâul subteran din zonă a fost blocat, iar pajiștea de deasupra lui s-a prăbușit. Valea astfel creată a început să se umple cu apă datorită pâraielor și precipitațiilor care pătrund în zonă, dizolvând munții de sare din jur. Fenomenul heliotermic se datorează pâraielor de apă dulce care se varsă în lacul sărat. Concentrația de sare este foarte mare în adâncurile lacului și scade pe măsură ce te îndrepți spre suprafață. Datorită pâraielor care alimentează lacul, stratul de apă dulce de la suprafață absoarbe energia termică a razelor solare și o stochează în straturile superioare. Acest lucru este cel mai eficient înainte de sezonul de îmbăiere, când cei care fac baie nu au agitat încă apa. Lacul Ursu este cel mai mare lac sărat care are această proprietate foarte rară.

Potențialul lacului Medve a fost recunoscut pentru prima dată de Lajos Sófalvi Illyés, care și-a construit propria vilă pe malul lacului în 1894. A obținut drepturi exclusive de utilizare și apoi o licență de îmbăiere și a fondat Felsó-Szovat în 1900. Lacul a fost inițial denumit Lacul Illyés. La început, un hotel cu 14 camere și 15 cabine de îmbăiere erau disponibile oaspeților, dar datorită interesului mare, a fost construit în curând un nou hotel.

https://biblioteca-digitala.ro

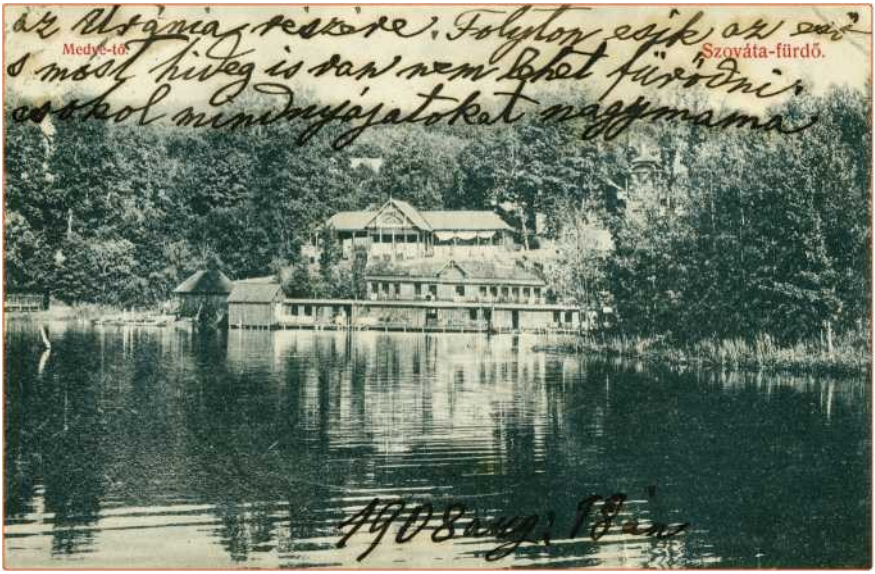

Sovata, Lacul Ursu, 1908 (MMM)

Era nevoie de construcții, așa că pentru sezonul următor au fost construite încă 15 cabine de baie, precum și căzi cu hidromasaj, în care era pompată apa Lacului Ursu, apoi a fost construit un hotel mai mare. Datorită numărului tot mai mare de persoane care vizitau locul și a dezvoltărilor, Sovata s-a dezvoltat rapid într-un oraș balnear faimos în întreaga Europă.

La începutul secolului, mulți oaspeți celebri au vizitat Szováta. Faimoasa actriță a vremii, Mari Jászai, și-a petrecut aici sezonul de scăldat între 1905-1907. Actrița a făcut băi cu pluta pe lacul Medve, purtând pălăria ei lungă, cu voal albastru, savurând aerul sărat, iar dacă cineva fuma în coliba ei, îi smulgea imediat trabucul din mână. Organiza baluri și seri artistice pentru oaspeții scăldători, ale căror venituri le dona pentru construirea unei fântâni, și astfel a fost construit în Szováta Izvorul Mária, numit după Mari Jászai.

Al Doilea Război Mondial a provocat pagube semnificative stațiunii Sovata, dar dezvoltarea acesteia a fost lipsită de evenimente până în anii 1980. După un scurt declin, a cunoscut o nouă creștere după 1989, datorită acționarilor străini, și este considerată în continuare una dintre cele mai vizitate stațiuni balneare din țară.

https://biblioteca-digitala.ro

Sovata, Lacul Ursu, 1909 (MMM)

Sovata, Plimbare cu barca pe Lacul Ursu, 1909 (MMM)

https://biblioteca-digitala.ro

Sovata, „Plute" pe Lacul Ursu, 1920 (MMM)

Căzi cu hidromasaj mai mici

Pe lângă cele patru stațiuni balneare mai mari, cunoscute la nivel internațional, nu trebuie să uităm nici de stațiunile balneare mai mici, care au jucat un rol foarte important în viața balneară locală.

În istoricul Haromszék, în actualul județ Covasna, merită vizitat **Bálványosfurdó** . Sub această denumire, înțelegem în prezent trei stațiuni balneare: Bùdós-fürdó din Torja, Csiszar-fürdó și Transilvania-fürdó. A fost construită relativ târziu, până la mijlocul secolului al XIX-lea doar localnicii știau despre efectele benefice ale apelor sale și ale peșterilor pline de plante vindecătoare. Băile țărănești au apărut pentru prima dată în zonă, pe Sósmezó, cei care doreau să se refacă căutau refugiu în corturi primitive și colibe din lemn, mai târziu fiind construite și colibe din lemn.

https://biblioteca-digitala.ro

Baia Statuilor, 1913 (MMM)

https://biblioteca-digitala.ro

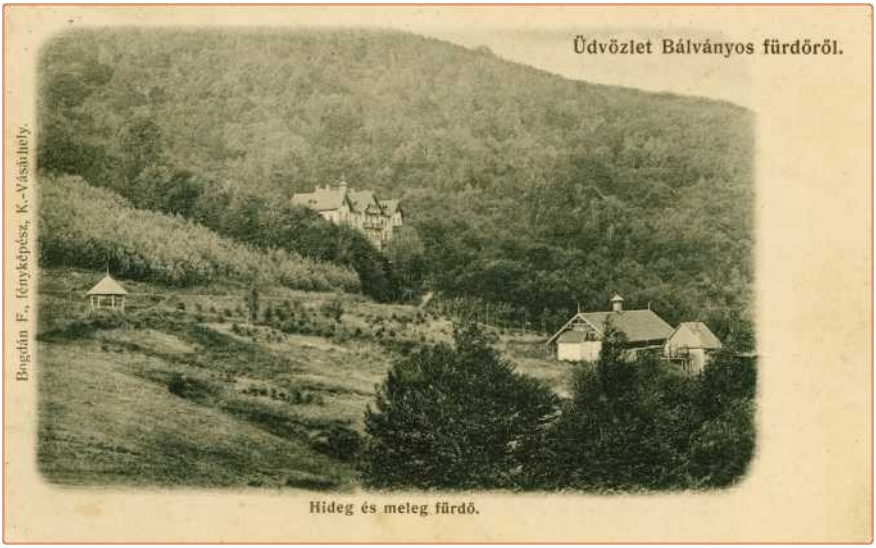

Bälvänyosfürdö, 1906 (MMM)

Aceasta se numea Büdös-fürdő. La sfârșitul secolului, Gabor Apor Bárö a construit aici o stațiune balneară nou dotată, care avea și un institut de hidroterapie, iar în loc de Büdös-fürdő, a fost numită Bâlvänyos-fürdő. Prima fabrică maghiară de acid carbonic a fost construită în valea pârâului Bälvänyos. Gazul care curgea din peștera Büdös era condus prin conducte la fabrică, unde era lichefiat și îmbuteliat. Stațiunea balneară a început să scadă după Primul Război Mondial. Clădirea stațiunii balneare a fost demolată, iar în locul ei a fost construit un sanatoriu pulmonar în anii 1930. Acesta a fost închis în anii 1970 și transformat în hotel. În prezent, aici funcționează complexul hotelier și balnear Bälvänyos Resort.

Baia Värpadi a fost înființată la mijlocul secolului al XIX-lea sub conducerea lui Bälvänyosvär. În prima jumătate a secolului al XX-lea, a devenit proprietatea Băncii Transilvania și, prin urmare, a fost numită Baia Transilvania.

Pe la începutul secolului, Dénes Csiszär, proprietarul unei distilării din Kézdivásárhely, a înființat o stațiune balneară pe versantul dealului Csoma. Stațiunea a fost naționalizată în timpul erei socialiste și, spre deosebire de majoritatea stațiunilor balneare mai mici, în această perioadă a existat o viață balneară plină de viață. Stațiunea balneară este în prezent deținută de strănepoții lui Dénes Csiszär, care încearcă să-i redea gloria de odinioară.

Caracteristica specială a stațiunii aparținând așezării Torja - pe lângă apele sale minerale - este în principal numărul mare de aflorimente de dioxid de carbon, gropile puturoase sau mofetele. Acestea sunt fenomene care pot fi atribuite erupțiilor vulcanice. Efectele lor vindecătoare erau deja cunoscute și utilizate de cultura

https://biblioteca-digitala.ro

romană a băilor. Acestea sunt folosite în principal în tratamentul bolilor cardiovasculare și al afecțiunilor articulare. Utilizarea lor este periculoasă fără un examen medical adecvat. Peștera puturoasă, situată pe versantul muntelui Büdós, deasupra Sósmezo, și-a primit numele de la mirosul caracteristic de dioxid de carbon amestecat cu hidrogen sulfurat și alte gaze nobile, asemănător ouălor putrede. Mór Jókai o numește „pridvorul iadului" în romanul său Bálványosvár. Înainte de a fi descoperite efectele sale vindecătoare, sulful depus în interiorul peșterii era exploatat. Pe lângă efectele benefice ale gazului din peșteră, apa care se precipita pe pereții acesteia era folosită pentru vindecarea bolilor oculare.

Pe versanții Dealului Büdós există numeroase izvoare minerale cu compoziții extrem de diverse. Una dintre caracteristicile acestor ape este că sunt foarte reci. Se recomandă să stați în ele doar câteva minute, dar sunt foarte utile în prevenirea reumatismului. Pe lângă acidul carbonic, sunt extrem de bogate în fier. Regiunea este cea mai rară.

Baie cu jet, 1909 (MMM)

https://biblioteca-digitala.ro

Baie de hidroterapie, anii 1930 (SzNM)

Apele sale minerale sunt situate în zona Băilor Fetelor Apor, cunoscute și sub numele de Băile Timsós. Aceasta este singura zonă din Europa unde se găsesc izvoare cu acid sulfuric. Zona conține și câteva izvoare radioactive naturale.

Frumosul cadru natural al Bálványosfürd a transformat-o într-un loc popular pentru cei care doresc să se relaxeze, cu numeroase oportunități de excursii. În zona Kózel se află Lacul Szent Anna, singurul lac de origine vulcanică din Kózel și Europa de Est.

După căderea socialismului, un proces similar a început aici, ca în cazul atâtor alte stațiuni balneare, natura recuperând încetul cu încetul spa-ul. Astăzi, deși nu complet, Bálványos a fost parțial restaurat la gloria de odinioară.

La câțiva kilometri de Sepsiszentgyörgy, în Munții Baróti, se află o stațiune balneară, **Sugásfürdó , vizitată în mare parte de localnici** . A fost construită, de asemenea, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Una dintre atracțiile sale este peștera Gôzlô sau Gyilkos, unde

https://biblioteca-digitala.ro

Kovászna, Baia Pokolsár, anii 1920 (MMM)

Persoanele care sufereau de reumatism căutau vindecare în dioxidul de carbon care curgea constant. Izvoarele sale sunt potrivite atât pentru cure de băut, cât și pentru îmbăiere și sunt utile pentru tratarea afecțiunilor stomacale și intestinale, a afecțiunilor reumatice și a bolilor cardiovasculare. Sugásfürdó a fost renovat la începutul anilor 2000 în cadrul programului numit Ruta Apelor Vinului și se bucură de o popularitate neclintită de atunci, în special în rândul localnicilor.

Când vizităm Háromszék, nu putem rata orașul **Kovászna** . Kovászna este numită „ orașul celor o mie de ape cu vin" datorită numeroaselor sale izvoare de apă minerală. Un izvor special, așa-numitul Pokolsár, a fost creat în vechea piață datorită activităților post-vulcanice. Dioxidul de carbon care erupe continuu face ca vulcanul noroios să fiarbă constant și, de-a lungul timpului, a erupt de mai multe ori, inundând piața principală. Institutul de Balnei Pokolsár a fost deschis aici în 1881. Kovászna a avut o viață balneară activă în secolele al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, atât nămolul infernal, cât și apele cu vin locale fiind folosite pentru tratamente medicale. În zilele noastre, există nouă băi publice în oraș, iar din cauza colmatării...

https://biblioteca-digitala.ro

Kovasna, Baia Pokolsar, 1901 (MMM)

Odense, Baia Solymossy, 1900-1912 (MMM)

https://biblioteca-digitala.ro

Szekelyudvarhely, Baia Solymossy, între 1897-1910 (HRM)

Nămolul ladului nu poate fi folosit nici pentru tratament, doar piața publică a orașului, într-o instalație acoperită, poate fi folosită pentru a observa acest fenomen unic în Europa. Cu toate acestea, orașul este încă un centru pentru tratamentul bolilor cardiovasculare, datorită calității excepționale a aerului.

În trecut, în centrul orașului Udvarhelyszék existau stațiuni balneare, **Szekelyudvarhely** , dintre care doar Szejke, situată lângă oraș, a supraviețuit.

Baia **Solymossy** (Baia Soskerti) a fost fondată de farmacistul János Solymossy în 1879. Era o baie rece cu sare, cu un bazin acoperit cu scânduri, cu o capacitate de 24 de metri cubi. În 1897 a devenit proprietatea lui Endre Solymossy, care a renovat-o și a construit și o baie fierbinte cu sare în zonă. Baia a fost distrusă de o alunecare de teren în 1912.

Baia **Gergely-fele** (Fernengel-fele Sosfürdo) a fost fondată în 1892 pe malul stâng al râului Nagy-Küküllő. Aceasta includea o baie cu oglinzi și 12 băi. În 1919, a fost cumpărată și renovată de comerciantul Gyula Fernengel. A funcționat până în 1944.

https://biblioteca-digitala.ro

Székelyudvarhely, Gergely-féle fürdô, 20. század eleje (HRM)

Odense, Lacul Negru, mijlocul secolului al XX-lea (HRM)

https://biblioteca-digitala.ro

Odense, Lacul Negru, mijlocul secolului al XX-lea (HRM)

Lacul **Negru** era o baie neamenajată, împrejmuită cu scânduri, lângă fosta Grădină a Colegiului, lângă calea ferată. Apa sa era tulbure și saturată cu metan. Sursa sa a fost blocată până în anii 1950.

Stațiunea balneară Korund, care are o varietate de ape carbogazoase și un izvor sărat, a funcționat între secolul al XVIII-lea și primele decenii ale secolului al XX-lea. Conform surselor, apa Korund a fost îmbuteliată de trei ori din apele vinicole secuiești, începând cu 1792. Ca și alte stațiuni balneare, a fost închisă în secolul al XIX-lea.

https://biblioteca-digitala.ro

Korond, Fókút, 1920 után (MMM)

Korond, 1963 (HRM)

a devenit o stațiune balneară aglomerată. Stațiunea balneară a început să se deterioreze după Primul Război Mondial. Înainte de cel de-al Doilea Război Mondial, era proprietate privată, iar proprietarul de la acea vreme semăna porumb în zonă. Stațiunea balneară a fost renovată la sfârșitul anilor 2010, la inițiativa Rezervației Naturii Korond-Parajd.

Homoródfürdő , situat în Munții Harghita , ca fiind cea mai vizitată stațiune balneară transilvană a secolului al XVIII-lea, a cărei strălucire a pălit odată cu ascensiunea concurenților săi, Korond, Borszékfürdő și Tusnádfürdő, dar a funcționat în continuare ca o stațiune balneară populară în secolul al XIX-lea. Două dintre izvoarele sale de apă minerală erau folosite pentru băut, iar două pentru îmbăiere, sub formă de băi cu oglinzi și căzi. Din ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, a fost închiriată de Ármin Koncz, un farmacist din Székely-udvarhely, care distribuia și apă de vin îmbuteliată. După al Doilea Război Mondial, stațiunea balneară Homoród a intrat și ea încet în declin; în timpul erei socialiste, în vilele balneare și în casele de vară se organizau tabere de vacanță pentru copii. În prezent, lângă Izvorul Lobogó există o pensiune, un centru de recreere și o pârtie de schi.

https://biblioteca-digitala.ro

Baia Homoród, Fókút, Baie rece, în jurul anului 1900 (MMM)

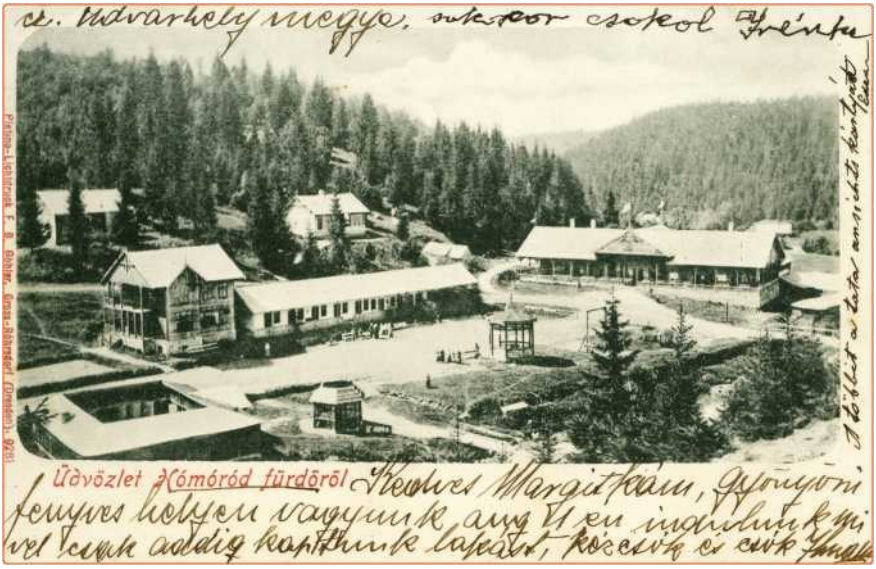

Homoródfürdó, în jurul anului 1900 (HRM)

Cunoscută drept inima Țării Sării, **Prajd** este cunoscută pentru mina de sare și băile sale sărate. Primele sale bazine de îmbăiere au fost gropi săpate de mineri în timpul exploatării sării la suprafață, care s-au umplut cu apă sărată, creând lacuri sărate. Acestea erau deja cunoscute în toată Transilvania în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea. În timpul ruperii unui baraj în 1761, apa din lacurile sărate s-a scurs în Kis-Küküllő,

https://biblioteca-digitala.ro

otrăvind fauna. Acest lucru a împiedicat, de asemenea, înflorirea stațiunii balneare, care a început să se dezvolte din nou abia la sfârșitul secolului al XIX-lea. Din fericire, dezvoltarea a continuat nestăvilită de atunci. Trei băi îi așteaptă astăzi pe oaspeți, iar cei care se luptă cu afecțiuni respiratorii cronice pot găsi vindecare în adâncul minei de sare.

din Szejkefürdő au fost folosite de localnici timp de secole, dar pentru o perioadă foarte lungă de timp au fost folosite doar ca „baie țărănească". Prima mențiune scrisă cunoscută despre acestea provine din al doilea volum al lucrării lui István Kibédi Mátyus (1725-1802) intitulată *Diaetetica,* publicată în 1766: „*În unele cazuri, la sare se adăuga o anumită cantitate de pământ sulfuros, care este de natură lemnoasă, ceea ce îi dezagrează foarte mult gustul și mirosul, dar îi sporește considerabil puterea laxativă; în plus, vindecă și rănile și pielea*".

Mândrie, mijlocul secolului al XX-lea (MMM)

https://biblioteca-digitala.ro

Mândrie, 1963 (HRM)

„Dacă vă spălați erupțiile cu apa asta, se vor usca tot mai repede. La Szombatfalva, atât apa acră, cât și izvorul împuțit, care seamănă foarte mult cu apa mării, sunt așa."

Baronul Orbán Jánosné Knechtel Eugénia a cumpărat Băile Szejke în 1866, iar în 1871 i-a dat-o fiului ei, Balázs Orbán (Székelylengyelfalva, 3 februarie 1829 - Budapesta, 19 aprilie 1890), care a început să restaureze baia într-o perioadă destul de neglijată.

https://biblioteca-digitala.ro

Szekke-fürdő, anii 1920 (MMM)

o parte din onorariul său de reprezentant. A construit Nagyvendégl-ul, numit după Prințul Mózes Székely, pe partea Polgyelfalva a autostrăzii, care putea servi o sută de persoane simultan. De asemenea, s-a ocupat de divertismentul oaspeților; pe lângă petrecerile dansante, hanul avea și o sală de cafea cu „masă de bowling" și o tavernă. În fața clădirii, a construit o promenadă acoperită, în conformitate cu moda balneară a vremii. Kossuth-lak a fost construit lângă han în 1872. Micile vile pe care le-a construit au fost numite după personaje istorice, precum Zrínyi Ilona-lak (aceasta a fost casa privată a lui Balázs Orbán), Rákóczi-lak, Mikes-lak. A creat un parc în fața băilor, cu o fântână. În locul băilor vechi, dărăpănate, din lemn, a construit clădiri din piatră, iar baia termală avea 16 băi cu 24 de căzi de porțelan. Atât baia caldă, cât și bazinul cu apă rece erau alimentate de apa din izvorul Attila, iar apa din izvorul Sarolta servea drept apă potabilă.

Nu doar locuitorii din Udvarhely vizitau Szejke, ci avea un număr considerabil de persoane care se îmbăiau în comparație cu dimensiunile sale reduse. În perioada sa de glorie, putea găzdui 340 de persoane. Ziarele contemporane relatează despre prețurile excepțional de mici și atmosfera familială a băii.

https://biblioteca-digitala.ro

Szejke a rămas un loc preferat al lui Balázs Orbán până la moartea sa, în 1890. A fost înmormântat aici, conform ultimului său testament. După moartea sa, baia s-a deteriorat treptat în timpul îndelungatelor dispute dintre moștenitorii numiți în testamentul său.

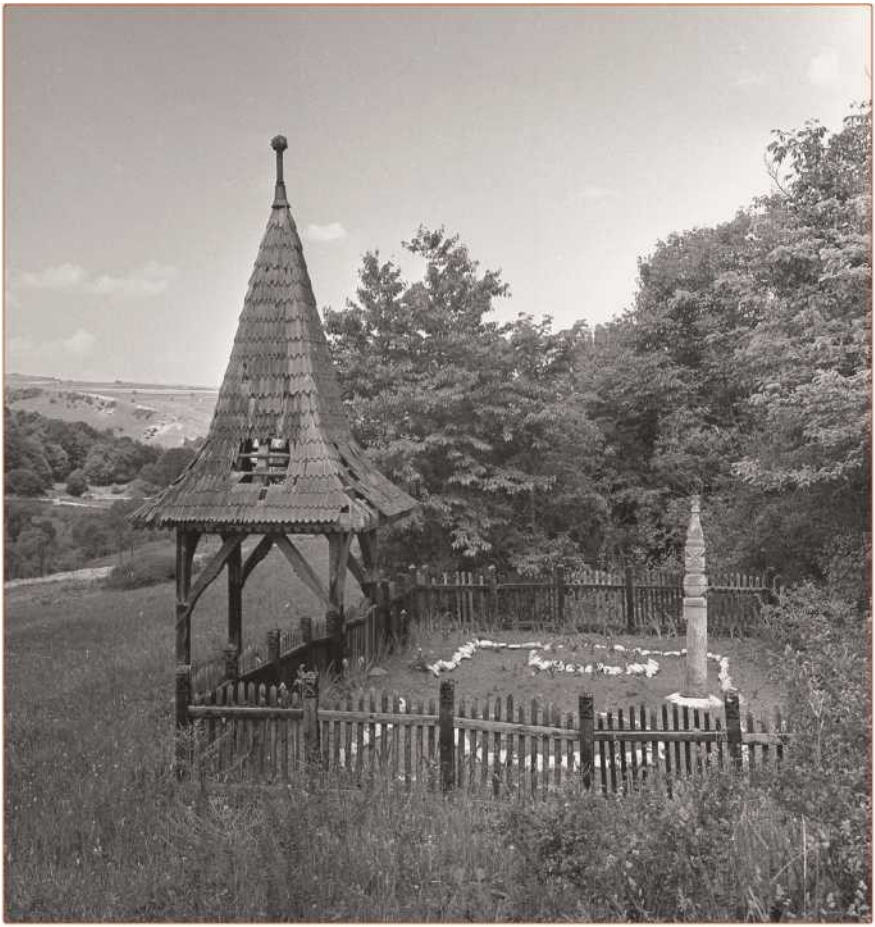

Mormântul lui Balázs Orbán din Szeklerfürdő, 1967 (HRM)

https://biblioteca-digitala.ro

Până la sfârșitul anilor 1970, transportul apei de vin de la Băile Secuiești cu căruțe trase de bivoli era o curiozitate în Secuiești. Deasupra izvorului Sarolta exista o stație de îmbuteliere, unde oamenii care se ocupau cu apa de vin umpleau în fiecare dimineață ulcioare de lut cu apă secuiască. Ulcioarele erau încărcate în compartimentele căruțelor, iar bivolii înaintau încet în oraș. Fiecare ulcior avea un număr pe el, indicând familia căreia îi aparținea. Perechea goală de ulcioare de pe căruță se afla deja la porți.

Szejkefürdő, 1968 (HRM)

https://biblioteca-digitala.ro

Cărucior cu vin și apă, anii 1940 (HRM)

Oamenii cu vin și apă au schimbat ulciorul gol cu unul plin, căruțele care se mișcau încet nici măcar nu au trebuit oprite. În ultimii ani, un tractor a măcelărit bivolii.

„Zori... Valea dintre Horvas și Nagykó se umple încetul cu încetul cu lumina zorilor. Liniile de vârstă ale clădirilor de lângă izvor devin din ce în ce mai clare. Fâșiile de abur care se ridică din pârâu se desprind din ce în ce mai mult de petele întunecate ale copacilor și tufișurilor de pe maluri. Pădurile sunt tăcute. Drumul cu miros alb al Varkaslaki este pustiu. Deodată, o voce răgușită de bărbat a spart liniștea cea mare: - Ninge! Ninge, ninge Gyuri! Scârțâitul greu al căruței care se mișcă încet în urma ei, toba surdă a pașilor animalelor, sunetul strigătelor vizitiilor se împing pe dealurile împădurite și stufoase care se înalță de ambele părți... De multe decenii, așa a început noua zi pentru ei la izvorul Szejke de lângă Székely-udvarhely. Fie că este un zori de primăvară cu aerul său parfumat, fie o dimineață de vară răzătoare, fie că este un zori de toamnă înnorat și noroios, fie o noapte de iarnă rece și înzăpezită, pe la ora 8, căruțele încărcate cu ulcioare cu vin și apă încep să fie trase pe drumul care duce spre..." oraș. Izvorul nu se află la mai mult de o sută de metri de drum, dar izvorăște de la începutul acestei sute de metri. Cele două căruțe mai mici sunt trase de patru bivoli, cele trei mai mari de șase bivoli pe căruță. Apoi, ciudatele căruțe în formă de cutie pornesc spre oraș. Majoritatea locuitorilor din Udvarhely încă dorm liniștiți. Mașinile stau încă în ateliere, birourile și școlile sunt goale, magazinele sunt aglomerate, sobele din bucătării sunt încă reci, străzile sunt liniștite și pustii. Dar pe drumul spre Farkaslak, printre pădurile și câmpurile care se trezesc, căruțele lente cu

https://biblioteca-digitala.ro

bivoli vin și pleacă deja. Aduc cu ele un miros de petrol nebăut, după spusele străinilor, după ce îl gustă, toate băuturile din lume „... O persoană care vizitează Udvarhely pentru prima dată observă cu uimire că există o mică adâncitură în aproape fiecare ușă și în ea, într-un rând ordonat, ulcioare cu gât roșu. În câte două, trei, patru. În funcție de câte familii locuiesc în casă. „Urcioarele au fost arse din lut Korund, au aceeași culoare și formă. Doar numărul pictat pe ele cu vopsea albă le deosebește unele de altele." România Magyar Szó, 22 mai 1955, vol. IX, nr. 2361.

Muzeul Vinului și Apei din Szejkefürd

Apa vinicolă specială din Secuiesc și trecutul său, alături de o cultură a băilor, au justificat construirea unui muzeu local dedicat apelor minerale, situat lângă izvorul Sarolta. Muzeul Vinului, o clădire din lemn cu două etaje , cu o suprafață de 268 m2 , a fost

https://biblioteca-digitala.ro

construită între 2004 și 2008 pentru a găzdui o expoziție care prezenta băile și izvoarele de apă minerală din Ținutul Secuiesc. Reproiectarea expoziției, care a fost deschisă în 2009 și a funcționat ca expoziție permanentă timp de mai bine de un deceniu, era programată pentru 2021 și s-a redeschis în 2021, făcând-o interactivă, în conformitate cu așteptările actuale, fiind dotată cu instrumente audiovizuale și descrieri trilingve. Muzeul este un spațiu expozițional rar de acest fel în Ținutul Secuiesc, cu o tematică similară, situat în Tusnád.

Muzeul Vinului și Apei

https://biblioteca-digitala.ro

Parte a expoziției care prezintă istoria culturii băilor la Muzeul Borvíz

AD 106 — Epoca romană — 271 ~ 1541 -r- Epoca modernă timpurie — 1830

https://biblioteca-digitala.ro

1867 Dualism 1918 Prezent

https://biblioteca-digitala.ro

Literatură mai importantă

Gabriella Csiffáry: *Vechea lume a scăldaturilor maghiare*. Editura Helikon, Budapesta, 2004.

Csaba Gidó: *Vagon și locomotivă de fier - Istoria căii ferate Székelyföld (1868-1915)*. Editura Pro-Print, 2013.

Vilmos Hankó: *Székelyföld*. Budapesta, 1896.

Csaba Jánosi - Éva Péter - Ágnes Herczeg - Edvárd Takács (eds.): Băile și stațiunile balneare *din Székelyföl* . Fundația Ars Topia, Budapesta. Asociația de drumeții și conservare a naturii Csík, Csíkszereda. Editura BKL, Szombathely, 2005.

Zoltán Kisgyörgy - András Kristó: *Apele minerale ale României*. Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.

László Kósa: *Viața de baie în monarhie*. Editura Holnap, 1999.

András Papucs (ed.): *Székelyföldi mofettas könyv*. Editura Háromszék Vármegye, Sepsiszentgyörgy, 2017.

Jenó Zepeczaner - Árpád Fekete - András Józsa - András Szóke - Fe renc Molnos: *Poze din Szováta*. Szováta, 2019.

Abrevieri

HRM - Muzeul Haáz Rezsó, Székely-Oudvarhely

MMM - Muzeul Județean Mureș, Mureș

SzNM - Muzeul Național Székely, Sepsiszentgyörgy

https://biblioteca-digitala.ro

ISBN 978-606-8445-33-5